

**GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W MIEŚCIE MSZANA DOLNA**

na lata 2013 – 2020

Spis treści

I. WSTĘP	3
II. WNIOSKI STRATEGICZNE - IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW	4
III. WIZJA I CELE STRATEGII.....	8
1. Wizja	8
2. Cele strategiczne i operacyjne	8
3. Kompatybilność Strategii z innymi dokumentami.....	15
IV. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ.....	15
1. Ramy finansowe Strategii.....	16
2. Harmonogram wdrażania Strategii.....	16
3. Harmonogram realizacji zadań w 2013 r.....	17
V. ZAŁĄCZNIKI.....	24
1. Diagnoza społeczna	24
2. Prognozowanie zjawisk społecznych	37
VI. UWAGI PODSUMOWUJĄCE	38

I. Wstęp

Przystępując do budowy niniejszego dokumentu przyjęto następujące założenia brzegowe, którymi następnie kierowano się nadając ostateczne formy poszczególnym częściom Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Mszana Dolna (dalej: Strategia):

1. Strategia dotyczy sfery społecznej – stanowi podejście problemowe.
2. Mając na uwadze fakt, że przeznaczeniem dokumentu jest wzmocnienie działań integracyjnych nakierowanych szczególnie na mieszkańców defaworyzowanych oraz tych, którzy czasowo znaleźli się w trudnej sytuacji losowej – za najwyższą wartość uznano dobro klientów Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mszanie Dolnej (dalej: MOPS).
3. Jako idee tworzenia dokumentu wyznaczono zapobieganie i usuwanie przyczyn takich zjawisk społecznych, które hamują rozwój społeczny miasta Mszana Dolna.
4. Przyjęto, że lokalne służby socjalne nie są jedynym realizatorem działań w obszarze polityki społecznej i dokument nie będzie służył wyłącznie instytucji pomocy społecznej. Uznano, że Strategia będzie narzędziem gminnej polityki społecznej i będzie łączyć w sobie wspólne wysiłki podmiotów, będących realizatorami zawartych w niej działań. MOPS pełnił będzie rolę zarówno realizatora jak i koordynatora tych działań.
5. Mając na uwadze sytuacje, które wpływają na kształtowanie się zjawisk społecznych (np. wzrost bezrobocia, które prowadzi do dysfunkcji rodziny), zaprojektowano cele, z których kilka ingeruje również w zjawiska, które kształtują problemy społeczne - np. rynek pracy. Tym samym postanowiono reagować zarówno na pojawiające się problemy i ich skutki, jak i diagnozować objawy i reagować na nie.
6. Budowa dokumentu bazuje na podejściu, sprowadzającym się do ulepszenia lokalnej rzeczywistości. Fundamentalną rolę odgrywa tu analiza diagnozy i wnioski sformułowane na podstawie jej wyników, z wykorzystaniem wiedzy i doświadczenia przedstawicieli lokalnych podmiotów i osób fizycznych.

Opracowania niniejszego dokumentu dokonano ze względu na następujące fakty:

1. Konieczność aktualizacji obowiązującej Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Mszana Dolna na lata 2007 – 2013.
2. Występowanie szeregu regulacji prawnych nakłaniających MOPS do prowadzenia działań interwencyjnych. Wśród nich można wymienić prawo międzynarodowe, w tym: Zrewidowana Europejska Karta Społeczna, Europejska Konwencja Praw Człowieka, Konwencja o Prawach

Dziecka, Karta Praw Rodziny oraz prawo krajowe, w tym: Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym i.in.

3. Okoliczność przystąpienia Polski w struktury Unii Europejskiej, co wiąże się z koniecznością przestrzegania zasad unijnej polityki strukturalnej (np. zasada programowania), m.in. w przypadku korzystania ze wsparcia funduszy unijnych (np. PO KL).

II. Wnioski strategiczne - identyfikacja problemów

Wyniki rozważań diagnostycznych pozwalają wystosować następujące priorytetowe, z punktu widzenia tworzenia części projekcyjnej, wnioski (problemy):

Problem I

Problemy mieszkańców niewydolnych socjalnie utrudniające funkcjonowanie w społeczeństwie

Charakterystyka:

Problemy jednostki w dostosowaniu się do życia społeczno – gospodarczego szczególnie jaskrawo zauważyć można w przejawiającym się wśród mieszkańców ubóstwie, któremu trudno się przeciwstawić. Równie wyraźnie skalę zjawiska uzmysławia występowanie bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w obszarze prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych. Często z problemami ekonomicznymi powiązane jest pobieranie świadczeń rodzinnych z tytułu wychowywania dzieci a także zwracanie się o wsparcie do MOPS przez osoby będące w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, co dodatkowo podnosi wagę zidentyfikowanego problemu. Nie należy zapominać również o problemie bezdomności czy o trudnościach w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego (mimo, iż problemy te zidentyfikowano w relatywnie niskiej skali). Powyższe problemy na ogół wynikają z trudności finansowych rodzin i osób, często niskich kompetencji zawodowych czy społeczno – osobowych osób. Wymienione zjawiska, przy niezradności niektórych mieszkańców, stanowią realne zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania ładu społecznego w mieście. Zatem wymusza to konieczność transformacji prowadzonych działań osłonowo – socjalnych na działania typowo interwencyjne. Brak zintensyfikowania prac w tym obszarze, spowoduje sytuację, w której w/w zjawiska przeobrażają się w przyczyny wielopokoleniowego uzależnienia rodzin od systemu pomocy społecznej.

Proponowany cel strategiczny:

Podnoszenie poziomu życia mieszkańców zagrożonych wykluczeniem

Uzasadnienie:

W macierzy SWOT, wśród słabych stron wskazano zakłócenia w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny i jednostki. Sytuacja taka stwarza faktyczne zagrożenie zjawiskiem wykluczenia. Mając na uwadze prawidłowość, że w należycie funkcjonującym systemie społecznym – przynależność człowieka do poszczególnych grup społecznych – jest wymogiem bezwzględny, należy podnieść ten problem do rangi problemów strategicznych. Dodatkowo, analizując informacje zawarte w SWOT zauważyć można, że słaba strona (opisywany problem) może stanowić siłę wzmacniającą oddziaływanie takich zagrożeń jak np. narastająca skala bezradności i bierności rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów. Mając na uwadze powyższy cel strategiczny i jego przeznaczenie warto zaznaczyć, że następujące mocne strony: świadomość istnienia problemów, rozwijający się wolontariat, realizacja programów i projektów pomocowych pomogą wykorzystać odpowiednie szanse a tym samym osłabić zidentyfikowane zagrożenia.

Problem II

Niewystarczające, w stosunku do potrzeb, rezultaty prowadzonych działań skierowanych na poprawę jakości życia w mieście

Charakterystyka:

Ten problem ma wymiar bardzo szeroki. Chodzi tu o problematykę bezrobocia, zachowań sprzecznych z prawem oraz związanymi z tym problemami uzależnień. Szczególnie newralgicznym zagadnieniem jest tu aspekt osób nieletnich mających styczność z wspomnianymi dysfunkcjami, jak również przemoc w rodzinie. Zbudowanie kompleksowych zestawów działań na rzecz wspomnianych zagadnień, powinien mieć kluczowy charakter w niniejszym dokumencie.

Proponowany cel strategiczny:

Wzmocnienie działań promujących zatrudnienie oraz aktywizujących poruszanie się po rynku pracy

Uzasadnienie:

Podjęcie niniejszego celu strategicznego wynika głównie z nasilania się zjawisk związanych z pogłębiającym się bezrobociem. Przyczyn upatrywać należy między innymi w gwałtownych przemianach społecznych, jakie zaszły w ostatnich dekadach. Zjawisko bezrobocia spowodowało pogorszenie się sytuacji ekonomicznej polskiego społeczeństwa. Bezrobocie i zmiany kulturowe,

występujące niemal na całym świecie, doprowadziły do erozji systemu wartości etycznych i norm moralnych, w konsekwencji wywołując ich „rozluźnienie”. To może być powodem nasilenia się zjawisk kryminogennych, alkoholizmu i narkomanii. Patologia stanowi szczególnie trudny problem w każdym społeczeństwie. Jej skutki wywołują negatywne zachowania społeczne i zależą od szeregu uwarunkowań. Niniejszy cel strategiczny podejmuje próbę rozwiązań w zakresie niwelacji występowania bezrobocia, m.in. poprzez dążenie do likwidacji luki kompetencyjnej. Wykorzystanie atutów miasta, m.in. potencjału kadrowego w osobach pedagogów i nauczycieli wpłynie na skalę oddziaływania słabych stron i ewentualne zmniejszenie konsekwencji potencjalnych zagrożeń.

Problem III

Potrzeba poprawy warunków prawidłowej socjalizacji dziecka i redukcji zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny

Charakterystyka:

Jak powszechnie wiadomo – rodzina stanowi najważniejsze środowisko dla wychowania i rozwoju dzieci. Jest pierwszą i podstawową grupą społeczną, w której funkcjonuje człowiek. W obecnych czasach rodzina narażona została na wiele zagrożeń, którym dodatkowej negatywnej siły sprawczej dostarczają uwarunkowania gospodarcze. Wiele problemów i konfliktów rodzi utrudniony dostęp do środków finansowych czy niewspółmierne do oczekiwanych warunki bytowe. W efekcie coraz częściej pojawiają się ucieczki w uzależnienia, przemoc, zachwianie poczucia miłości. Występowanie i wzrost w/w zjawisk przyczynia się do wystąpienia negatywnych skutków, które najbardziej odczuwają dzieci.

Proponowany cel strategiczny:

Wsparcie dziecka i rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu społecznym

Uzasadnienie:

Działania składające się na postulowany cel strategiczny kierowane będą do rodzin, w których zdiagnozowano zaburzenia w prawidłowym wykonywaniu procesów wychowawczych oraz innych funkcji społecznych. Macierz SWOT wyraźnie wskazuje na potrzebę działań interwencyjnych. Mowa tu chociażby o takich czynnikach jak: potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, bezrobocie, przemoc (niepokojące dane uzyskano z Komisariatu Policji), uzależnienia, zbyt niskie dochody w stosunku do potrzeb bytowych rodzin, zbyt mała edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki społecznej, wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych. Nie można pominąć również takich zagrożeń jak: postępujące

zmiany modelu życia – rozbijanie więzi rodzinnych i społecznych, wzrost skali patologii i dysfunkcji, bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów.

Uzasadnieniem dla działań są również następujące ustawy: Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. *o przeciwdziałaniu narkomanii*¹ czy Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy*².

Problem IV

Potrzeba stworzenia warunków do sprawnej realizacji celów Strategii

Charakterystyka:

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej miasta. Strategia jest instrumentem realizacji celów związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych. Za realizację zadań na tym polu aktywności samorządowej odpowiada Burmistrz Miasta a w jego imieniu – współpracując z różnymi organizacjami i podmiotami – MOPS. Głównym zadaniem służb społecznych jest wsparcie lokalnej ludności poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem, przy wykorzystaniu ich własnych uprawnień, zasobów i możliwości. Zatem usprawnienie systemu pomocy społecznej należy podnieść do rangi celu strategicznego realizowanych w mieście działań na tym polu.

Proponowany cel strategiczny:

Zabezpieczenie warunków do realizacji skutecznych działań na rzecz wdrażania Strategii

Uzasadnienie:

Planowane tu rozwiązania sprowadzają się do takiej organizacji sposobu funkcjonowania MOPS, by zapewnić jednostce maksymalną efektywność działań. Aby realizować założone cele strategiczne i operacyjne przełożone na konkretne zadania, poza realizowaniem funkcji kierowniczych w MOPS, trzeba m.in.:

- wzmacniać zasoby systemu pomocy społecznej pod kątem zaplecza osobowego oraz infrastruktury,
- dążyć do utworzenia katalogu partnerów realizacji Strategii wśród organizacji pozarządowych (NGO) oraz innych podmiotów działających w obszarze problemów społecznych, które lokuja się w gminie, powiecie, województwie i kraju,
- zabezpieczyć źródła finansowania działań,
- sprawić aby realizacja Strategii stała się procesem ciągłym.

---

¹ Dz. U. z 2003 r. Nr 24 poz. 198 z późn. zm.

² Dz. U. z 1964 r. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.

Reasumując, działania w tym obszarze sprowadzać się powinny do zabezpieczenia szeroko rozumianych zasobów, których późniejsze zastosowanie prowadzi do osiągnięcia misji systemu pomocy społecznej. Tak więc realizacja tego celu strategicznego przyczyni się do wykorzystania szans upatrywanych w dążeniu do:

- zawiązywania ponadlokalnej współpracy w zakresie pomocy społecznej,
- wzrostu liczby NGO działających w zakresie rozwiązywania problemów społecznych,
- tworzenia i realizacji programów w sferze społecznej przy współudziale NGO,
- pozyskania środków z funduszy Unii Europejskiej lub/i innych źródeł.

Sytuacja ta pozwoli minimalizować występowanie zagrożeń (np. związanych z niestabilnym finansowaniem zadań pomocy społecznej przez budżet centralny) ale przede wszystkim sprawniej przeciwstawić się problemom społecznym miasta.

III. Wizja i cele Strategii

1. Wizja

Wiadomości zestawione w części diagnostycznej dokumentu dają podstawę nakreślenia wizji w zakresie działań lokalnej polityki społecznej miasta Mszana Dolna. Przedstawiony niżej najbardziej ogólny długookresowy cel nadrzędny – wizja, której realizacji podporządkowane są proponowane cele strategiczne, jest wyrazem pożądanego obrazu miasta w wymiarze czasowym określonym ramami dokumentu. Wizja ma pełnić przede wszystkim funkcję informacyjną i motywacyjną. W ślad za powyższym autorzy dokumentu przyjęli, że wizja miasta Mszana Dolna otrzyma następujące brzmienie:

**MIASTO MSZANA DOLNA – JEDNOSTKĄ WSPIERAJĄCĄ RODZINĘ,
DAJĄCĄ DO ROZWOJU LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI
ORAZ AKTYWIZUJĄCĄ OSOBY
ZAGROŻONE WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM**

2. Cele strategiczne i operacyjne

Pamiętając, że Strategia to przede wszystkim ocena rzeczywistych możliwości rozwojowych oraz wybór najbardziej odpowiednich sposobów postępowania – istotnym z perspektywy powodzenia planowanych działań jest koncentracja na najważniejszych celach ujętych w niniejszym dokumencie. Przystępując do czynności projekcyjnych i mając powyższe na uwadze, postanowiono rozpisać planowane polityki zachowań według następującej kolejności: cel strategiczny, cel operacyjny, zadanie.

Cel strategiczny I

Podnoszenie poziomu życia mieszkańców zagrożonych wykluczeniem

Cele operacyjne:

1. Rozwój systemu pomocy osobom niepełnosprawnym

Zadania:

- 1) Podjęcie współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych zamieszkujących miasto z przedstawicielami:
  - Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło Terenowe w Mszanie Dolnej,
  - Komisji Zdrowia, Profilaktyki Uzależnień i Spraw Socjalnych,
  - Wolontariatu młodzieżowego.
- 2) Ułatwianie dostępu do informacji osobom niepełnosprawnym w miejscu zamieszkania m.in. poprzez umieszczanie informacji na stronie internetowej oraz w prasie lokalnej.
- 3) Integracja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym poprzez rozeznanie możliwości korzystania z zaplecza rekreacyjno – sportowego w obiektach na terenie miasta.
- 4) Rozeznanie dostępu w zakresie korzystania ze świadczeń rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych zamieszkujących miasto.
- 5) Rozeznanie możliwości zaopatrzenia w niezbędny sprzęt ortopedyczny dla mieszkańców.
- 6) Stworzenie i aktualizacja informacji o możliwościach uzyskania pomocy przez osoby niepełnosprawne.
- 7) Dążenie do stworzenia Warsztatów Terapii Zajęciowej.

2. Zapewnienie osobom starszym możliwie długiej egzystencji społecznej i rozwój integracji międzypokoleniowej

Zadania:

- 1) Wspieranie rozwoju usług opiekuńczych, medycznych i rehabilitacyjnych ukierunkowanych na ludzi starszych i samotnych.
- 2) Podejmowanie działań sprzyjających utrzymaniu osób starszych w ich środowisku społecznym, tak długo, jak to możliwe.
- 3) Monitoring gospodarstw domowych w celu rozeznawania potrzeb osób starszych.
- 4) Działania w kierunku integracji międzypokoleniowej np. poprzez wykorzystywanie doświadczenia osób starszych podczas zajęć skierowanych do dzieci i młodzieży (koła zainteresowań, wolontariat młodzieżowy).
- 5) Wzmocnienie zaplecza społecznego miasta np. poprzez wspieranie działania Klubu Radosne Siątki „Dolina Marzeń” (Klubu 50+), dążenie do utworzenia Klubu Seniora, Uniwersytetu III Wieku itp.
- 6) Propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia wśród osób w podeszłym wieku.

3. Wsparcie osób ubogich i znajdujących się w sytuacji kryzysu

Zadania:

- 1) Prowadzenie szeroko pojętej pracy socjalnej w kierunku eliminowania postaw roszczeniowych oraz motywowania osób i rodzin do dążenia do uzyskania samodzielności finansowej.
- 2) Organizowanie dożywiania.
- 3) Pomoc w formie dofinansowania leczenia (w tym: wykupu lekarstw) dla osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji finansowej.
- 4) Udzielanie pozostałej pomocy materialnej najuboższym mieszkańcom miasta, zgodnie z ustawami: o dodatkach mieszkaniowych, o pomocy społecznej, o świadczeniach rodzinnych oraz zgodnie z innymi ustawami i uchwałami Rady Miasta.
- 5) Zabezpieczenie funkcjonowania lokali socjalnych.

Sugerowane do zaangażowania w działania podmioty:

- Urząd Miasta w Mszanie Dolnej
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mszanie Dolnej
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Mszanie Dolnej
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym – Koło Terenowe w Mszanie Dolnej
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Nowym Sączu / w Myślenicach
- Wolontariusze
- Inne podmioty.

Cel strategiczny II

Wzmocnienie działań promujących zatrudnienie oraz aktywizujących poruszanie się po rynku pracy

Cele operacyjne:

1. Upowszechnianie współpracy w zakresie zadań związanych z aktywizacją na rynku pracy

Zadania:

- 1) Współpraca z Wydziałem Rejonowym PUP w Mszanie Dolnej w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie miasta oraz ofert (pracy, szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje) dla osób bezrobotnych.
- 2) Skatalogowanie instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu pomocy osobom bezrobotnym na terenie miasta, powiatu i województwa.

- 3) Współpraca z instytucjami i podmiotami, których działania wpisują się w cele niniejszej Strategii oraz dążenie do podejmowania wspólnych przedsięwzięć w obszarze aktywizacji społeczno – zawodowej osób bezrobotnych.
- 4) Organizacja prac interwencyjnych i robót publicznych, prac społecznie użytecznych.

2. Zapobieganie bezrobociu wśród młodzieży

Zadania:

- 1) Rozwijanie zainteresowań zawodowych młodzieży gimnazjalnej poprzez umożliwienie im udziału w imprezach promujących kształcenie zawodowe (np. olimpiady, konkursy, gimnazjady, dni otwarte w szkołach ponadgimnazjalnych).
- 2) Promocja aktywizacji zawodowej poprzez wolontariat – praca za doświadczenie (rozeznanie możliwości zatrudnienia wolontariuszy w MOPS).
- 3) Przeciwdziałanie „dziedziczeniu” długotrwałego bezrobocia poprzez pracę socjalną i psychologiczno – pedagogiczną.

3. Likwidacja luki kompetencyjnej

Zadania:

- 1) Podnoszenie motywacji bezrobotnych do aktywnego poruszania się po rynku pracy poprzez umożliwienie im skorzystania z pomocy terapeuty, pedagoga, psychologa – rozwój kompetencji miękkich.
- 2) Motywowanie bezrobotnych do podejmowania indywidualnych konsultacji z doradcą zawodowym w PUP.
- 3) Motywowanie i kierowanie osób bezrobotnych na szkolenia organizowane przez PUP w celu zdobycia podstawowych umiejętności m.in. z zakresu efektywnych technik poszukiwania pracy, przekwalifikowania zawodowego lub poszerzania kwalifikacji zawodowych.

Sugerowane do zaangażowania w działania podmioty:

- Urząd Miasta
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Młodzieżowe Centrum Kariery (OHP) w Mszanie Dolnej
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Powiatowy Urząd Pracy w Limanowej
- Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie
- Wolontariusze
- Inne podmioty.

Cel strategiczny III

Wsparcie dziecka i rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu społecznym

Cele operacyjne:

1. Uwrażliwienie na sytuację rodzin wielodzietnych, niepełnych oraz znajdujących się w kryzysie (finansowym i emocjonalnym)

Zadania:

- 1) Opracowanie i uchwalenie Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla miasta.
- 2) Umożliwienie rodzinom w kryzysie korzystania z pomocy specjalistów w Punkcie Wsparcia i Pomocy Rodzinie, Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym ds. Uzależnień i Przemocy.
- 3) Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie kosztów pobytu i umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej.
- 4) Prowadzenie monitoringu sytuacji rodzin defaworyzowanych.

2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Zadania:

- 1) Opracowanie i zmiana Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla miasta.
- 2) Działanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i praca Grup Roboczych.
- 3) Umożliwienie osobom dotkniętym przemocą korzystania z pomocy specjalistów w Punkcie Wsparcia i Pomocy Rodzinie.
- 4) Zapewnienie schronienia dla ofiar przemocy.
- 5) Prowadzenie monitoringu sytuacji związanych z występowaniem przemocy w rodzinie.

3. Budowa systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Zadania:

- 1) Coroczne opracowywanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta.
- 2) Działanie Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego w zakresie Uzależnień i Przemocy stanowiącego zabezpieczenie warunków do:
  - przeprowadzania diagnozy uzależnienia,
  - identyfikacji członków rodzin dotkniętych problemem,
  - prowadzenia konsultacji i poradnictwa w kontakcie indywidualnym i grupowym.
- 3) Propagowanie zdrowego stylu życia oraz upowszechnianie wiedzy o negatywnych skutkach hazardu, nadużywania alkoholu i innych uzależnieniach w formie akcji informacyjno - edukacyjnych (broszury, plakaty, pogadanki, spotkania w szkołach i in.) oraz podejmowanie profilaktycznych działań w związku z nielegalną dystrybucją środków odurzających.
- 4) Stworzenie bazy teleadresowej obejmującej ośrodki zajmujące się leczeniem uzależnień i udostępnianie jej mieszkańcom miasta.
- 5) Przeciwdziałanie nielegalnej dystrybucji środków odurzających (szczególnie: alkohol, narkotyki).

4. *Utworzenie i wdrożenie modelowych zachowań reagowania na sytuacje kryzysowe rodziny*

Zadania:

- 1) Stworzenie bazy teled adresowej obejmującej wszystkie instytucje mogące przyczynić się do rozwiązania zaistniałych problemów w rodzinach i udostępnienie jej mieszkańcom.
- 2) Stworzenie możliwości udzielania wsparcia rodzinom w funkcjach: wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych, m.in. poprzez organizowanie:
  - poradnictwa,
  - treningów umiejętności wychowawczych i interpersonalnych,
  - terapii systemowej.
- 3) Dążenie do stworzenia warunków umożliwiających natychmiastowe udzielanie pomocy osobom będącym w kryzysie a także dających możliwość anonimowej konsultacji.

Sugerowane do zaangażowania w działania podmioty:

- Urząd Miasta
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście Mszana Dolna
- Miejska komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Mszanie Dolnej
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej
- Straż Miejska w Mszanie Dolnej
- Komisariat Policji w Mszanie Dolnej
- Komenda Powiatowa Policji w Limanowej
- Prokuratura, Sąd
- Jednostki edukacyjne
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Mszanie Dolnej
- Wolontariusze
- Inne podmioty.

Cel strategiczny IV

Zabezpieczenie warunków do skutecznej realizacji działań na rzecz wdrażania Strategii

Cele operacyjne:

- 1. *Stworzenie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów społecznych***

Zadania:

- 1) Monitoring i analiza lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej miasta, będące podstawą do przygotowania oceny zasobów pomocy społecznej.
- 2) Współpraca z podmiotami sektora publicznego szczególnie w zakresie kreowania i realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, wynikających z niniejszej Strategii lub innych programów będących odzwierciedleniem potrzeb społecznych miasta.
- 3) Aktualizowanie informacji dotyczących prowadzonej działalności MOPS w na stronie internetowej.
- 4) Budowa pozytywnego wizerunku służb społecznych wśród mieszkańców miasta.

2. Rozwój potencjału MOPS

Zadania:

- 1) Rozeznanie możliwości zatrudnienia pracowników w formie wolontariatu celem wzmocnienia kadry MOPS.
- 2) Udział w kierunkowych szkoleniach pracowników MOPS realizujących działania z zakresu polityki społecznej na terenie miasta - celem lepszego rozpoznawania i profesjonalnego reagowania na pojawiające się problemy.
- 3) Zapewnienie superwizji dla Pracowników socjalnych MOPS.
- 4) Prowadzenie działań przeciw „wypaleniu zawodowemu” kadry MOPS.
- 5) Dążenie do wzmocnienia kadry MOPS o dodatkowych, kierunkowych specjalistów (psycholog, pracownik socjalny, asystent rodziny, informatyk, radca prawny).
- 6) Rozwój zaplecza infrastrukturalnego MOPS - relatywnie do pojawiających się potrzeb.

3. Zapewnienie warunków skutecznego wdrażania zapisów Strategii

Zadania:

- 1) Przydzielenie obszarów działań zawartych w Strategii poszczególnym podmiotom i zobowiązanie do wdrażania zadań oraz przedstawiania sprawozdań z ich realizacji.
- 2) Zobowiązanie podmiotów realizujących zapisy Strategii do gromadzenia informacji o wymogach i procedurach pozyskiwania środków finansowych na realizację działań zapisanych w Strategii.
- 3) Dążenie poszczególnych podmiotów do zabezpieczenie w budżecie miasta środków finansowych potrzebnych na realizację zadań Strategii na kolejny rok.

Sugerowane do zaangażowania w działania podmioty:

- Rada Miasta w Mszanie Dolnej
- Urząd Miasta
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
- Wolontariusze
- Inne podmioty.

3. Kompatybilność Strategii z innymi dokumentami

W niniejszej Strategii wytyczono następujące cele:

1. Redukowanie przyczyn niewydolności socjalnej i ekonomicznej wśród mieszkańców Mszany Dolnej.
2. Wzmocnienie działań aktywizujących poruszanie się po rynku pracy i osłabiających zjawisko bezrobocia w mieście.
3. Wsparcie dziecka i rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu społecznym.
4. Zabezpieczenie warunków do realizacji skutecznych działań na rzecz wdrażania Strategii.

W drodze analizy uznano kompatybilność celów Strategii z ważniejszymi, z punktu widzenia realizacji tych celów, dokumentami:

1. Program Operacyjny Kapitał Ludzki na lata 2007-2013 – m.in. w celach szczegółowych:
  - Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo.
  - Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego.
2. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 – w następującym kierunku polityki rozwoju:
  - 6.3 Poprawa bezpieczeństwa społecznego integrująca politykę społeczną.
3. Strategia Rozwoju Powiatu Limanowskiego (Aktualizacja Planu Zadań z dnia 12 maja 2012 r.) – w odniesieniu do obszaru strategicznego III:
  - Promocja zatrudnienia i aktywizacja lokalnego rynku pracy.
4. Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Limanowskiego na lata 2010-2016.

IV. Zarządzanie Strategią

Aby narzędzie, jakim jest Strategia, mogło być określane mianem skutecznego – musi być logistycznie wdrażane w środowisku lokalnym. Nie jest możliwe, aby wdrażanie dokumentu uwieńczone zostało sukcesem bez wcześniejszego podziału prac ze szczególnym uwzględnieniem wyznaczenia osoby na miejsce koordynatora, która będzie pracowała nad komunikacją i motywacją wobec poszczególnych podmiotów wyznaczonych do realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział podmiotów, m.in. jednostek samorządu terytorialnego, osób prawnych i fizycznych.

1. Ramy finansowe Strategii

Finansowanie prowadzonych działań obejmować będzie pięć źródeł zasilania:

1. Budżet samorządowy (Urząd Miasta, MOPS, Jednostki edukacyjne, SP ZOZ).
2. Budżet powiatowy (PUP, PCPR, OIK, Jednostki edukacyjne, Komisariat i Komenda Powiatowa Policji).
3. Budżet wojewódzki (WUP).
4. Granty i dotacje do pozyskania przez podmioty realizujące zapisy Strategii.
5. Sponsorzy i darczyńcy.

2. Harmonogram wdrażania Strategii

Harmonogram zadań stanowiący poniższe zestawienie opracowano na potrzeby prac wdrożeniowych dokumentu.

Tabela 1. Harmonogram wdrażania Strategii

L.p.	Zadania implementacyjne	Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
1	Uzgodnianie i weryfikacja zapisów Strategii	styczeń 2013 r.	Kierownik MOPS
2	Konsultacja Strategii na Komisjach Rady Miasta	styczeń/luty 2013 r.	Kierownik MOPS
3	Wniesienie Strategii na sesję Rady Miasta celem jej uchwalenia	luty 2013 r.	Kierownik MOPS
4	Publikacja w BIP Strategii przyjętej uchwałą Rady Miasta	marzec 2013 r.	Kierownik MOPS
5	Wyznaczenie Koordynatora oraz przydzielenie pracownikom MOPS obowiązków przy wdrażaniu i monitorowaniu Strategii	luty/marzec 2013 r.	Kierownik MOPS
6	Wyegzekwowanie od podmiotów i osób fizycznych raportów z realizacji zadań zawartych w Strategii	1x/rok	Koordynator
7	Opracowanie raportu z realizacji zadań przedstawionych przez podmioty realizujące zapisy Strategii	1x / rok	Koordynator
8	Upublicznienie raportu	1x / rok	Koordynator

3. Harmonogram realizacji zadań w 2013 r.

Proponuje się coroczne opracowywanie harmonogramu realizacji zadań ujętych w Strategii. Zakłada się bowiem, że zadania mogą ulegać cyklicznej aktualizacji. Tym bardziej, że Strategia nie jest zamkniętym katalogiem działań. Powinna więc być wrażliwa na zachodzące zmiany i charakteryzować się elastycznością.

**Tabela 2. Harmonogram realizacji zadań – cel strategiczny I
Podnoszenie poziomu życia mieszkańców zagrożonych wykluczeniem**

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
Cel operacyjny 1. Rozwój systemu pomocy osobom niepełnosprawnym			
1	Podjęcie współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych zamieszkujących miasto z przedstawicielami: - Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym - Koło Terenowe w Mszanie Dolnej - Komisji Zdrowia, Profilaktyki Uzależnień i Spraw Socjalnych - Wolontariatu młodzieżowego	marzec	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
2	Ułatwianie dostępu do informacji osobom niepełnosprawnym w miejscu zamieszkania m.in. poprzez umieszczanie informacji na stronie internetowej oraz w prasie lokalnej	2 kwartał	MOPS
3	Integracja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym poprzez rozeznanie możliwości korzystania z zaplecza rekreacyjno – sportowego w obiektach na terenie miasta	marzec	MOPS
4	Rozeznanie dostępu w zakresie korzystania ze świadczeń rehabilitacyjnych dla osób niepełnosprawnych zamieszkujących miasto	marzec	MOPS
5	Rozeznanie możliwości zaopatrzenia w niezbędny sprzęt ortopedyczny dla mieszkańców	marzec	MOPS
6	Stworzenie i aktualizacja informacji o możliwościach uzyskania pomocy przez osoby niepełnosprawne	marzec	MOPS
Cel operacyjny 2. Zapewnienie osobom starszym możliwie długiej egzystencji społecznej i rozwój integracji międzypokoleniowej			

1	Wspieranie rozwoju usług opiekuńczych, medycznych i rehabilitacyjnych ukierunkowanych na ludzi starszych i samotnych	na bieżąco	MOPS
2	Podjęcie działań sprzyjających utrzymaniu osób starszych w ich środowisku społecznym, tak długo, jak to możliwe	na bieżąco	MOPS
3	Monitoring gospodarstw domowych w celu rozeznawania potrzeb osób starszych	na bieżąco	MOPS
4	Działania w kierunku integracji międzypokoleniowej np. poprzez wykorzystywanie doświadczenia osób starszych podczas zajęć skierowanych do dzieci i młodzieży (koła zainteresowań, wolontariat)	na bieżąco	Zespoły Szkół Miejskich
5	Wzmocnienie zaplecza społecznego miasta – np. poprzez wspieranie działania Klubu Radosne Siatki „Dolina Marzeń” (Klub 50+)	na bieżąco	Radosław Radomski
Cel operacyjny 3. Wsparcie osób ubogich i znajdujących się w sytuacji kryzysu			
1	Prowadzenie szeroko pojętej pracy socjalnej w kierunku eliminowania postaw roszczeniowych oraz motywowania osób i rodzin do dążenia do uzyskania samodzielności finansowej	na bieżąco	MOPS
2	Organizowanie dożywiania	na bieżąco	MOPS
3	Pomoc w formie dofinansowania leczenia (w tym: wykupu leków) dla osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji finansowej	na bieżąco	MOPS
4	Udzielanie pozostałej pomocy materialnej najuboższym mieszkańcom miasta, zgodnie z ustawami: o dodatkach mieszkaniowych, o pomocy społecznej, o świadczeniach rodzinnych oraz zgodnie z innymi ustawami i uchwałami Rady Miasta	na bieżąco	MOPS
5	Zabezpieczenie funkcjonowania lokali socjalnych	na bieżąco	Zakład Gospodarki Komunalnej
WSKAŹNIKI: - liczba osób objętych pomocą systemu pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności, - liczba osób starszych objętych pomocą systemu pomocy społecznej, - liczba osób starszych, którym udzielono pomocy w formie umieszczenia w DPS, - liczba osób ubogich i/lub znajdujących się w kryzysie zdrowotnym, którym udzielono pomocy, - liczba klientów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem – ogółem.			

Tabela 3. Harmonogram realizacji zadań – cel strategiczny II
Wzmocnienie działań promujących zatrudnienie oraz aktywizujących poruszanie się po rynku pracy

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
Cel operacyjny 1. Upowszechnianie współpracy w zakresie zadań związanych z aktywizacją na rynku pracy			
1	Współpraca z Wydziałem Rejonowym PUP w Mszanie Dolnej w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie miasta oraz ofert (pracy, szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje) dla osób bezrobotnych	2 kwartał	MOPS
2	Skatalogowanie instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu pomocy osobom bezrobotnym na terenie miasta, powiatu i województwa	2 kwartał	MOPS
3	Współpraca z instytucjami i podmiotami, których działania wpisują się w cele niniejszej Strategii oraz dążenie do podejmowania wspólnych przedsięwzięć w obszarze aktywizacji społeczno – zawodowej osób bezrobotnych	na bieżąco	MOPS
4	Organizacja prac robót publicznych.	cyklicznie w miarę możliwości	Urząd Miasta
Cel operacyjny 2. Zapobieganie bezrobociu wśród młodzieży			
1	Rozwijanie zainteresowań zawodowych młodzieży gimnazjalnej poprzez umożliwienie im udziału w imprezach promujących kształcenie zawodowe (np. olimpiady, konkursy, gimnazjady, dni otwarte w szkołach ponadgimnazjalnych)	cyklicznie	Zespoły Szkół Miejskich
2	Promocja aktywizacji zawodowej poprzez wolontariat – praca za doświadczenie (rozeznanie możliwości zatrudnienia wolontariuszy w MOPS)	3 kwartał	MOPS
3	Przeciwdziałanie „dziedziczeniu” długotrwałego bezrobocia poprzez pracę socjalną i psychologiczno – pedagogiczną	na bieżąco	MOPS

Cel operacyjny 3. Likwidacja luki kompetencyjnej			
1	Podnoszenie motywacji bezrobotnych do aktywnego poruszania się po rynku pracy poprzez umożliwienie im skorzystania z pomocy terapeuty, pedagoga, psychologa – rozwój kompetencji miękkich	na bieżąco	MOPS
2	Motywowanie bezrobotnych do podejmowania indywidualnych konsultacji z doradcą zawodowym w PUP	na bieżąco	MOPS
3	Motywowanie i kierowanie osób bezrobotnych na szkolenia organizowane przez PUP w celu zdobycia podstawowych umiejętności m.in. z zakresu efektywnych technik poszukiwania pracy, przekwalifikowania zawodowego lub poszerzania kwalifikacji zawodowych	na bieżąco	MOPS
WSKAŹNIKI:			
<ul style="list-style-type: none"> - liczba nawiązanych inicjatyw (np. MCK, PUP, Wolontariat), - liczba uczniów gimnazjum biorących udział w imprezach promujących rozwój zawodowy, - liczba osób młodych, które podjęły kroki w kierunku aktywizacji zawodowej (dane z PUP) - liczba osób bezrobotnych objętych wsparciem systemu pomocy społecznej - ogółem. 			

Tabela 4. Harmonogram realizacji zadań – cel strategiczny III
Wsparcie dziecka i rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu społecznym

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
Cel operacyjny 1. Uwrażliwienie na sytuację rodzin wielodzietnych, niepełnych oraz znajdujących się w kryzysie (finansowym i emocjonalnym)			
1	Opracowanie i uchwalenie Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla miasta	luty/marzec	MOPS
2	Umożliwienie rodzinom w kryzysie korzystania z pomocy specjalistów w: - Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym w zakresie Uzależnień i Przemocy - Punkcie Wsparcia i Pomocy Rodzinie	na bieżąco	Urząd Miasta MOPS
3	Zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie kosztów pobytu i umieszczanie dzieci w pieczy zastępczej	na bieżąco	Urząd Miasta MOPS
4	Prowadzenie monitoringu sytuacji rodzin defaworyzowanych	na bieżąco	MOPS

Cel operacyjny 2. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie			
1	Opracowanie i zmiana Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla miasta	3 kwartał	MOPS
2	Działanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i praca Grup Roboczych	na bieżąco	MOPS
3	Umożliwienie osobom dotkniętym przemocą korzystania z pomocy specjalistów w Punkcie Wsparcia i Pomocy Rodzinie	na bieżąco	MOPS
4	Zapewnienie schronienia dla ofiar przemocy	na bieżąco	MOPS
5	Prowadzenie monitoringu sytuacji związanych z występowaniem przemocy w rodzinie	na bieżąco	MOPS
Cel operacyjny 3. Budowa systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień			
1	Coroczne opracowywanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta	cyklicznie	Burmistrz Miasta Pełnomocnik ds. RPA
2	Działanie Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego w zakresie Uzależnień i Przemocy stanowiącego zabezpieczenie warunków do: - przeprowadzania diagnozy uzależnienia - identyfikacji członków rodzin dotkniętych problemem - prowadzenia konsultacji i poradnictwa w kontakcie indywidualnym i grupowym	na bieżąco	Urząd Miasta Pełnomocnik ds. RPA
3	Propagowanie zdrowego stylu życia oraz upowszechnianie wiedzy o negatywnych skutkach hazardu, nadużywania alkoholu i innych uzależnieniach w formie akcji informacyjno - edukacyjnych (broszury, plakaty, pogadanki, spotkania w szkołach i in.) oraz podejmowanie profilaktycznych działań w związku z nielegalną dystrybucją środków odurzających	cyklicznie	Pełnomocnik ds. RPA przy współpracy z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4	Stworzenie bazy teleadresowej obejmującej ośrodki zajmujące się leczeniem uzależnień i udostępnianie jej mieszkańcom miasta	2 kwartał	Pracownicy Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego w zakresie Uzależnień i Przemocy
5	Przeciwdziałanie nielegalnej dystrybucji środków odurzających (szczególne: alkohol, narkotyki)	na bieżąco	Komisariat Policji Straż Miejska

Cel operacyjny 4. Utworzenie i wdrożenie modelowych zachowań reagowania na sytuacje kryzysowe rodziny			
1	Stworzenie bazy teleadresowej obejmującej wszystkie instytucje mogące przyczynić się do rozwiązania zaistniałych problemów w rodzinach i udostępnienie jej mieszkańcom	2 kwartał	MOPS
2	Stworzenie możliwości udzielania wsparcia rodzinom w funkcjach: wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych, m.in. poprzez organizowanie poradnictwa	na bieżąco	MOPS
WSKAŹNIKI: - liczba rodzin niepełnych objętych pomocą systemu pomocy społecznej, - liczba rodzin wielodzietnych objętych pomocą systemu pomocy społecznej, - liczba podjętych interwencji w rodzinach w związku z przemocą domową (w tym: liczba Niebieskich Kart), - liczba zamkniętych z sukcesem NK, - liczba przeprowadzonych inicjatyw przeciw uzależnieniom (w tym: kart informacyjnych skierowanych przez MOPS do MKRPA, wniosków o rozeznanie w kwestii występowania uzależnienia skierowanych przez MOPS, Grupy Robocze).			

Tabela 5. Harmonogram realizacji zadań – cel strategiczny IV
Zabezpieczenie warunków do skutecznej realizacji działań na rzecz wdrażania Strategii

L.p.	Zadanie	Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny
Cel operacyjny 1. Stworzenie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów społecznych			
1	Monitoring i analiza lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej miasta, będące podstawą do przygotowania oceny zasobów pomocy społecznej	na bieżąco	MOPS
2	Współpraca z podmiotami sektora publicznego szczególnie w zakresie kreowania i realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, wynikających z niniejszej Strategii lub innych programów będących odzwierciedleniem potrzeb społecznych miasta	na bieżąco	MOPS
3	Aktualizowanie informacji dotyczących prowadzonej działalności MOPS na stronie internetowej	na bieżąco	MOPS
4	Budowa pozytywnego wizerunku służb społecznych wśród mieszkańców miasta	na bieżąco	MOPS

Cel operacyjny 2. Rozwój potencjału MOPS			
1	Rozeznanie możliwości zatrudnienia pracowników w formie wolontariatu celem wzmocnienia kadry MOPS	3 kwartał	MOPS
2	Udział w kierunkowych szkoleniach pracowników MOPS realizujących działania z zakresu polityki społecznej na terenie miasta - celem lepszego rozpoznawania i profesjonalnego reagowania na pojawiające się problemy	w miarę możliwości	MOPS
Cel operacyjny 3. Zapewnienie warunków skutecznego wdrażania zapisów Strategii			
1	Przydzielenie obszarów działań zawartych w Strategii poszczególnym podmiotom i zobowiązanie do wdrażania zadań oraz przedstawiania sprawozdań z ich realizacji	marzec	Burmistrz Miasta MOPS
2	Zobowiązanie podmiotów realizujących zapisy Strategii do gromadzenia informacji o wymogach i procedurach pozyskiwania środków finansowych na realizację działań zapisanych w Strategii	marzec	Burmistrz Miasta MOPS
3	Dążenie poszczególnych podmiotów do zabezpieczenia w budżecie miasta środków finansowych potrzebnych na realizację zadań Strategii na kolejny rok	wrzesień/październik	Wszystkie podmioty realizujące zapisy Strategii
<p>WSKAŹNIKI:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskaźnik udziału klientów systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców miasta, - liczba zaangażowanych w realizację Strategii podmiotów, podejmujących współpracę z MOPS, - liczba pracowników MOPS podnoszących kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniach kierunkowych, - liczba zaangażowanych w realizację Strategii wolontariuszy, - liczba zrealizowanych projektów finansowanych ze źródeł zewnętrznych, - coroczne przedstawienie informacji z realizacji zapisów Strategii. 			

V. Załączniki

1. *Diagnoza społeczna*

Mszana Dolna jest małym miastem położonym w zachodniej części powiatu limanowskiego w województwie małopolskim, wśród Beskidów i Gorców. Stanowi stolicę Zagórzan – etnicznej grupy góralskiej, która stworzyła i do dzisiaj kultywuje niepowtarzalny folklor. Powierzchnia Mszany Dolnej wynosi 27 km², z czego 50% to użytki rolne, zaś 36% stanowią użytki leśne. Miasto zamieszkuje 7605 mieszkańców (to ok. 6,07% ludności całego powiatu), z czego 52% to kobiety (wg GUS za 2010 r.).

Miasto Mszana Dolna w obecnym kształcie funkcjonuje od 1992 r. - wtedy samorząd Miasta i Gminy Mszana Dolna postanowił o podziale na dwie jednostki samorządu terytorialnego o takiej samej nazwie Mszana Dolna - Miasto oraz Mszana Dolna - Gmina (wiejska).

Pierwsze informacje na temat Mszany Dolnej pochodzą z XIII wieku. Gród pod nazwą Mszana najprawdopodobniej założyli Cystersi ze Szczyrzyca na podstawie tzw. „Przywileju Generalnego” króla Władysława Łokietka. W 1345 r. Mszana stała się własnością królewską. Wówczas król Kazimierz Wielki prawdopodobnie ufundował tu kościół. W 1369 r. król Kazimierz Wielki nadał Mszanie prawa miejskie.

Pod względem geograficznym Mszana Dolna leży w malowniczej kotlinie górskiej Beskidu Wyspowego, utworzonej przez rzekę Rabę i uchodzącą do niej rzekę Mszankę. Położenie miasta w dolinach rzek, w otoczeniu Beskidów i Gorców, jak również stosunkowo mało zmienione środowisko sprzyja występowaniu licznych, czasem nawet rzadkich gatunków fauny i flory. Ponadto podgórskie położenie daje miastu korzystne warunki klimatyczne – uzdrowskowe. Turystyczne walory Mszany Dolnej poszerza jej położenie w pobliżu Gorczańskiego Parku Narodowego. W mieście i okolicy funkcjonują ośrodki wypoczynkowe i pensjonaty oraz prywatne kwatery w domach jednorodzinnych.

Położenie Mszany Dolnej na skrzyżowaniu rzek Raby i Mszanki wpłynęło na znaczenie miasta jako węzła zbiegających się szlaków handlowych. Dostępność komunikacyjna Mszany Dolnej oraz położenie jej w pobliżu miast takich jak: Kraków, Nowy Sącz czy Zakopane – czyni tę okolicę bardzo atrakcyjnym miejscem do inwestowania. Przedsiębiorcy inwestują głównie w turystykę, rekreację, sport, rehabilitację i odnowę biologiczną³.

Jak wynika z danych statystycznych na przełomie lat 2004 – 2010 w Mszanie Dolnej wzrosła liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON.

---

³ Informacje ze strony internetowej: <http://www.mszana-dolna.eu>

Tabela 6. Liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON w latach 2004 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

BRANŻA	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Ogółem	610	622	647	644	672	711	762
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	13	13	14	12	14	15	17
Przemysł	73	72	70	75	78	81	78
Budownictwo	68	66	72	74	92	112	128
Handel	243	246	251	245	242	241	256
Transport i gospodarka magazynowa	23	22	24	25	25	22	23
Zakwaterowanie i gastronomia	29	27	27	25	24	28	28
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8	10	13	12	14	15	12
Obsługa rynku nieruchomości	52	61	61	60	61	13	15

Wśród wszystkich zarejestrowanych podmiotów dominującą grupą są przedsiębiorstwa handlowe (256 podmiotów), drugą grupę stanowią przedsiębiorstwa z branży budowlanej (128 podmiotów).

Skupiając się na wybranych determinantach życia w Mszanie Dolnej z punktu widzenia socjalnego, należy zwrócić uwagę na czynnik ludzki i zdiagnozować poszczególne jego elementy wpływające na kondycję osób zamieszkujących w mieście.

LUDNOŚĆ

Na przestrzeni lat 2004 – 2010 liczba ludności (ogółem) wzrosła o 2,3%, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Liczba ludności w mieście na przestrzeni lat 2004 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Lata	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
2004	3888	3543	7431
2005	3918	3580	7498
2006	3919	3585	7504
2007	3948	3595	7543
2008	3922	3578	7500
2009	3946	3594	7540
2010	3980	3625	7605

Wśród mieszkańców miasta znacznie więcej jest osób w wieku produkcyjnym, w 2010 r. stanowili oni około 61% ogółu ludności.

Tabela 8. Liczba ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w latach 2004 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Lata	W wieku:						Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
	przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym		
	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety	Ogółem	W tym kobiety	
2004	1972	953	4426	2217	1033	718	68
2005	1934	929	4492	2259	1072	730	67
2006	1900	908	4512	2267	1092	744	66
2007	1840	870	4573	2293	1130	785	65
2008	1783	848	4557	2279	1160	795	65
2009	1739	828	4610	2297	1193	822	64
2010	1743	836	4643	2298	1219	846	64

W latach objętych badaniem w mieście nieznacznie wzrosła gęstość zaludnienia. Zaobserwować można również wzrost liczby zawieranych małżeństw. Wskaźnik definiujący urodzenia żywe początkowo przyjmował tendencję wzrostową, później w latach 2007-2009 znacznie się obniżył i wyniósł 8,9 urodzeń żywych na 1000 mieszkańców. Z kolei wartość wskaźnika feminizacji (liczba kobiet w stosunku do liczby mężczyzn) w badanym okresie kształtowała się na niezmiennym poziomie.

Tabela 9. Naturalny ruch ludności w latach 2004 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba ludności na km ²	275	278	278	279	278	278	281
Liczba kobiet na 100 mężczyzn	110	109	109	110	110	110	110
Liczba małżeństw na 1000 mieszkańców	4,7	4,7	5,0	6,4	6,8	6,8	5,8
Liczba urodzeń żywych na 1000 mieszkańców	9,8	10,6	13,0	12,0	11,3	8,9	13,7
Liczba zgonów na 1000 mieszkańców	8,1	7,0	8,0	7,1	8,5	5,7	9,0
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców	1,8	3,6	5,0	4,9	2,8	3,2	4,8

KULTURA

Jednym z czynników determinujących poziom rozwoju społecznego mieszkańców jest działalność kulturowa miasta. Rozwój kulturalny możliwy jest między innymi dzięki pracy: Miejskiego Ośrodka Kultury, Biblioteki Miejskiej, Koła Gospodyń Miejskich, twórców i artystów (malarze, poeci)

działających na terenie miasta. Na rozwój kultury mają wpływ, organizowane przez w/w jednostki, cykliczne imprezy, nawiązujące do kultywowania tradycji zagórzańskich.

W latach objętych analizą zauważalny był wzrost liczby czytelników Biblioteki. Pomimo tego zmalała liczba wypożyczonych książek na jednego czytelnika na przestrzeni analizowanych lat.

Tabela 10. Wybrane dane dotyczące poziomu rozwoju kultury w Mszanie Dolnej w latach 2004 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba mieszkańców na 1 placówkę biblioteczną	7431	7498	7504	7543	7500	7540	7605
Księgozbiór Biblioteki w tys. Woluminów	42,8	43,6	43,1	42,0	43,3	42,5	42,7
Liczba czytelników Biblioteki	2340	2294	2295	2805	2728	2802	3130
Liczba wypożyczeń książek na 1 czytelnika w woluminach	28,0	22,6	20,3	16,1	16,6	13,6	12,0

WARUNKI MIESZKANIOWE

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwować można było niewielki wzrost liczby mieszkań. Ponadto zmalała liczba osób przypadających na jedno mieszkanie.

Tabela 11. Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych w latach 2004 – 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Liczba mieszkań	2187	2194	2207	2201	2225	2249	2264
Liczba izb	9598	9645	9716	9743	9826	9948	10048
Powierzchnia użytkowa mieszkań	185,7	186,9	188,6	189,3	191,3	194,3	197,0
Liczba osób na mieszkanie	3,40	3,42	3,40	3,41	3,37	3,35	3,36

Pozytywnym zjawiskiem, mającym wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców, jest zaobserwowany w ostatnim czasie znaczny wzrost długości sieci kanalizacyjnej wynoszący 34,6 km, z liczbą 995 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W analizowanym okresie wzrosła również liczba połączeń wodociągowych prowadzących do budynków mieszkalnych z 725 połączeń (2004 r.) do 928 połączeń (2010 r.)

Tabela 12. Dane dotyczące sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Sieć wodociągowa w km	14,7	14,7	14,7	14,7	14,7	14,9	15,0
Połączenie wodociągowe prowadzące do budynków mieszkalnych	725	738	742	748	739	739	928
Sieć kanalizacyjna w km	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	17,0	34,6
Połączenie kanalizacyjne prowadzące do budynków mieszkalnych	710	831	868	904	934	975	995
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³	17,1	18,1	11,9	11,6	13,5	15,5	18,3

POMOC SPOŁECZNA

Zadania z zakresu pomocy społecznej w Mszanie Dolnej realizuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który jest jednostką organizacyjną Urzędu Miasta świadcząca pomoc mieszkańcom miasta Mszana Dolna. Jego celem jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób znajdujących się w trudnej sytuacji.

Koszty realizacji zadań w zakresie pomocy społecznej finansowane są ze środków budżetu miasta i budżetu państwa. W badanym okresie wzrosła wysokość nakładów na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej. W 2010 r. wydatki na zadania realizowane przez MOPS w zakresie pomocy społecznej miasta stanowiły prawie 16% ogólnych wydatków.

Tabela 13. Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wyszczególnienie	2008	2009	2010
Udział wydatków na pomoc społeczną i pozostałe zadania z zakresu polityki społecznej w wydatkach ogółem (%)	14,8	11,8	15,9

Biorąc pod uwagę zarówno zadania zlecone jak i zadania własne z zakresu pomocy społecznej, ze świadczeń oferowanych przez MOPS corocznie korzysta ok. 240 - 250 rodzin, w których żyje ponad 1000 osób. Ta liczba stanowi ok. 13,42% wszystkich mieszkańców miasta.

Znaczące jest, iż w latach objętych badaniem wzrosła liczba osób, którym przyznano świadczenie oraz liczba rodzin, którym udzielono pomocy w postaci pracy socjalnej.

Tabela 14. Liczba osób objętych pomocą przez MOPS

Źródło: dane z MOPS w Mszanie Dolnej

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie			Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009	2005	2007	2009
Świadczenia przyznane w ramach zad. zleconych i zad. własnych bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania	333	319	353	245	246	241	1105	1005	1012
Świadczenia przyznane w ramach zad. zleconych bez względu na ich rodzaj formę i liczbę	21	24	27	19	23	26	32	47	40
Świadczenia przyznane w ramach zad. własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	312	301	326	236	229	215	1073	981	972
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej – OGÓŁEM	-	-	-	109	108	140	573	563	453
w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	-	-	-	83	83	52	413	417	144

Do głównych przyczyn korzystania z pomocy MOPS w latach: 2005, 2007 i 2009 zalicza się:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych,
- niepełnosprawność,
- alkoholizm,
- przemoc w rodzinie,
- długotrwała choroba,
- trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- sieroctwo,
- bezdomność.

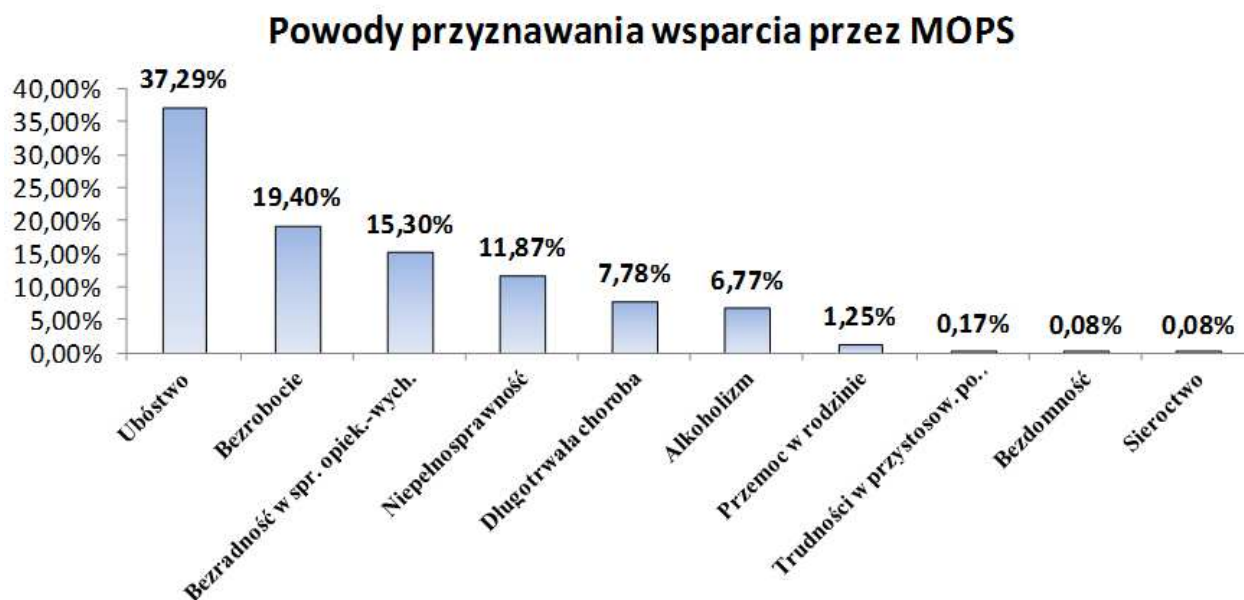
Tabela 15. Powody przyznawania wsparcia przez MOPS

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Mszanie Dolnej

Problem	2005	2007	2009	Ogółem
Ubóstwo	209	129	108	446
Sieroctwo	-	1	-	1
Bezdomność	1	-	-	1
Bezrobocie	79	74	79	232
Niepełnosprawność	37	44	61	142
Długotrwała choroba	11	57	25	93
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	66	57	60	183
Alkoholizm	37	25	19	81
Przemoc w rodzinie	-	4	11	15
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1	-	2

Do wiodących problemów społecznych, w latach objętych analizą, zalicza się (kolejno): ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz niepełnosprawność.

Formę graficzną skali przyznawanego wsparcia przez MOPS przedstawiono na wykresie poniżej.

Wykres 1. Powody przyznawania wsparcia przez MOPS

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Mszanie Dolnej

Ubóstwo definiuje się jako sytuację, w której jednostka (osoba, rodzina, gospodarstwo domowe) nie dysponuje wystarczającymi środkami (np. pieniężnymi lub w postaci zasobów majątkowych) pozwalającymi na zaspokajanie jej potrzeb. Miarą ubóstwa jest nie tylko brak możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb ludzkich obejmujących żywność, mieszkanie i zdrowie ale także brak możliwości uczestnictwa w życiu obywatelskim, społecznym czy kulturalnym. Ubóstwo można uznać za jeden z najbardziej znaczących czynników warunkujących patologię życia społecznego w sensie najbardziej dramatycznym. Jest zjawiskiem o tyle niebezpiecznym, iż zwiększa dystans pomiędzy poszczególnymi warstwami społecznymi, powoduje niemożność zaspokojenia potrzeb, co w konsekwencji często może prowadzić do frustracji.

W badanym okresie zaobserwowano ok. 48% spadek liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tytułu ubóstwa. Niemniej jednak problem ten jest przeważający w każdym z lat objętych badaniem.

Bezrobocie jest podstawowym czynnikiem ubóstwa, a zarazem wykluczenia społecznego. Oznacza ono brak pracy zarobkowej dla osób chętnych do jej podjęcia. Jest to niekorzystny stan w jakim może znaleźć się każdy człowiek. Poza pogarszającą się sytuacją ekonomiczną bezrobocie

powoduje obniżenie poczucia własnej wartości. Bardzo często jest przyczyną apatii, zniechęcenia a także agresywnych reakcji wobec otoczenia. Bezrobocie często burzy klimat życia rodzinnego, jest czynnikiem nasilającym konflikty i patologie społeczne. Długotrwale bezrobocie ma wpływ na szeroko rozumiane aspekty egzystencjalne. Jest przyczyną powstawania niekorzystnych zjawisk społecznych takich jak: ubóstwo, bezradność opiekuńczo – wychowawcza, alkoholizm, przemoc w rodzinie.

W 2009 r. liczba bezrobotnych w Mszanie Dolnej wynosiła 544 osoby, co stanowiło 7,21% wszystkich mieszkańców miasta. Wśród osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Limanowej ponad 50% stanowiły kobiety. Niepokojąca jest struktura bezrobotnych: aż 53% to osoby długotrwale bezrobotne, a ponad 23% bezrobotnych osób nie ukończyło 25 roku życia. Znaczącą grupę stanowiły także osoby nie posiadające kwalifikacji zawodowych.

Tabela 16. Liczba mieszkańców zarejestrowanych jako osoby bezrobotne w 2007 i 2009 r. (I i IV kwartał)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Limanowej

Wyszczególnienie		2007		2009	
		I kwartał	IV kwartał	I kwartał	IV kwartał
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP	Ogółem	507	400	464	544
	w tym:				
	Kobiety	289	236	258	283
	Osoby do 25 roku życia	110	84	102	126
	Osoby które ukończyły szkołę wyższą	4	2	4	9
	Osoby długotrwale bezrobotne	340	297	236	289
	Osoby powyżej 50 roku życia	67	72	74	91
	Osoby bez kwalifikacji zawodowych	117	97	99	96
	Osoby samotnie wychowujące dzieci	5	6	19	18
	Osoby niepełnosprawne	5	6	3	8

Bezrobocie zajmuje drugie miejsce wśród problemów społecznych występujących w mieście. Liczba osób korzystających z pomocy MOPS z powodu bezrobocia w badanym okresie jest względnie stała.

Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, to problem istniejący w nieustannym powiązaniu z bezrobociem i ubóstwem. Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego, który przejawia się trudnościami w pełnieniu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny, jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny.

Objawami tego są problemy wychowawcze związane z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych.

W okresie objętym analizą zaobserwowano 66% wzrost liczby przestępstw z udziałem nieletnich.

Tabela 17. Udział nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw w Mszanie Dolnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komisariatu Policji w Mszanie Dolnej

Przestępstwa stwierdzone (liczba)			Czyny nieletnich (liczba)			Osoby nieletnie (liczba)		
2005	2007	2009	2005	2007	2009	2005	2007	2009
183	82	124	3	9	9	5	17	12

Najczęściej popełnianymi przestępstwami (z wyłączeniem niesklasyfikowanych) były czyny skierowane przeciwko mieniu.

Tabela 18. Kategorie przestępstw najczęściej popełnianych przez nieletnich

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Komisariatu Policji w Mszanie Dolnej

Rodzaj przestępstwa	Przestępstwa stwierdzone (liczba)			Czyny nieletnich (liczba)			Osoby nieletnie (liczba)		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009	2005	2007	2009
Uszkodzenie mienia	6	8	6	-	1	2	-	6	5
Kradzież z włamaniem	16	1	10	-	-	-	-	-	-
Kradzież cudzej rzeczy	24	29	43	1	3	2	4	5	2
Znieważenie funkcjonariuszy	-	1	2	-	-	1	-	-	1
Bójka lub pobicie	2	7	7	-	3	1	-	4	1
Groźba karalna	1	-	1	-	-	1	-	-	1
Pozostałe	134	36	55	2	2	2	1	2	2
Ogółem	183	82	124	3	9	9	5	17	12

Niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałą lub okresową niezdolność do pełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. W związku z tym należy prowadzić aktywne działania, na wszystkich szczeblach życia społecznego, dążąc do równouprawnienia osób niepełnosprawnych, przeciwdziałać ich dyskryminacji oraz tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse i warunki korzystania z przysługujących im praw.

Analizując niepełnosprawność jako kolejny powód udzielania wsparcia przez MOPS widać niepokojącą tendencję wzrostową. O ile w 2005 r. z pomocy korzystało 37 osób, to w 2009 r. liczba korzystających z pomocy z tego tytułu wzrosła o 40%.

Z tytułu niepełnosprawności MOPS udziela świadczeniobiorcom m.in. pomocy finansowej w formie zasiłków stałych.

Tabela 19. Liczba osób, którym wypłacano zasiłki stałe z tytułu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Mszanie Dolnej

Liczba osób otrzymujących zasiłki stałe		
2005	2007	2009
21	24	27

Alkoholizm jest zjawiskiem, które dotyka wielu mieszkańców Mszany Dolnej. Jest chorobą, którą można zatrzymać ale nie wyleczyć. Alkoholicy to osoby, które nie są w stanie konsekwentnie kontrolować swojego picia. Nadużywanie alkoholu bardzo często przyczynia się do powstawania innych problemów takich jak: pogorszenie stanu zdrowia, problemy materialne, zawodowe, wychowawcze, prawne. Powoduje zaburzenie relacji między członkami rodziny. Nadużywanie alkoholu często bywa przyczyną agresji, stosowania przemocy wobec członków rodziny (w tym stosowania niewłaściwych metod wychowawczych wobec dzieci), prowadzi do kryzysu a nawet rozpadu rodziny.

Przemoc w rodzinie jest jednym z poważniejszych problemów społecznych. Często towarzyszy innym problemom w rodzinach, przede wszystkim dotyka rodzin z problemem alkoholowym. Jest zjawiskiem, które wyciska dotkliwie piętno na prawidłowym funkcjonowaniu rodziny, to margines życia rodzinnego. Intensywność zdarzeń oraz wzrastająca ich częstotliwość mają ogromny wpływ na formowanie się postaw i kształtowanie nieprawidłowych funkcji społecznych.

W porównaniu do innych problemów społecznych występujących w Mszanie Dolnej problem przemocy w rodzinie jest mniej znaczący ilościowo jednak coraz bardziej znaczący mentalnie. Potwierdza to fakt, iż w ostatnim czasie zauważalny jest wzrost liczby osób korzystających z pomocy MOPS z tego tytułu. Zapewne łączy się to ze wzrostem świadomości społecznej mieszkańców.

Długotrwała choroba, to nieprawidłowy stan organizmu, który jest związany z określonymi objawami spowodowanymi czynnikami zewnętrznymi lub wewnętrznymi. Początek choroby może być nagły lub powolny, natomiast sam przebieg może być gwałtowny (choroby ostre) lub długotrwały i wyniszczający (choroby przewlekłe). Im poważniejsza i dłużej trwająca dolegliwość, tym większy wpływ wywiera na psychikę chorego. Odrębna sytuacja ma miejsce w przypadku chorób psychicznych, gdzie podstawowy problem stanowi zaburzone myślenie i/lub przeżywanie, i/lub zachowanie. Przykładem może być depresja – choroba mogąca prowadzić nawet do samobójstwa, a także coraz częściej ujawniane choroby jak schizofrenia czy cyklofrenia.

W 2005 r. osoby, które otrzymały pomoc z tytułu długotrwałej choroby stanowiły 3,3% ogólnej liczby osób, które otrzymały pomoc. Natomiast w 2007 r. liczba ta wzrosła do 17,87%.

Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, to kolejny pojawiający się niezbyt często problem społeczny jaki występuje w Mszanie Dolnej. Proces przystosowania się do życia osoby opuszczającej zakład karny jest złożony i wymaga długiej pracy. Aby efekt był widoczny pomoc musi być bardzo zindywidualizowana, gdyż każdy człowiek jest osobnym przypadkiem i wymaga jednostkowej pracy. Działania wobec osób opuszczających zakład karny powinny oscylować w kierunku umożliwienia im podjęcia pracy, kontynuacji wykształcenia a także rozwijania zainteresowań.

W przeciągu analizowanego okresu, z powodu trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, ze wsparcia MOPS skorzystały 2 osoby.

Bezdomność jest jednym z najgroźniejszych zjawisk patologii społecznej. Wg ustawy o pomocy społecznej za osobę bezdomną uważa się „osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”. Człowiek bezdomny przejawia trudności związane z samodzielnym funkcjonowaniem w społeczeństwie. Powrót do samodzielności jest możliwy poprzez podjęcie z osobą bezdomną profesjonalnej pracy w tym zakresie. Efekty tej pracy są zależne od wielu złożonych czynników. W Mszanie Dolnej bezdomność jest rzadko występującym problemem. MOPS obejmuje wsparciem osoby zagrożone wykluczeniem społecznym w związku z zagrożeniem bezdomnością. W 2005 r. pomocy w związku z bezdomnością udzielono jednej osobie.

Sieroctwo, to określenie stanu, kiedy dziecko pozbawione jest rodziców. Wyróżnić można dwa określenia sieroctwa: naturalne – jako skutek śmierci rodziców, społeczne – kiedy dziecko pozbawione zostaje normalnego środowiska rodzinnego z powodu rozbicia rodziny, jego marginalizacji lub wyjazdu rodziców poza granice kraju w celach zarobkowych („eurosieroctwo”).

Problem sieroctwa stanowi niewielki odsetek wśród problemów społecznych miasta. MOPS w 2007 r. objął wsparciem z tego tytułu tylko jedną osobę.

Podsumowując powyższe rozważania, w kolejnej tablicy zestawiono (kumulatywnie) informacje odnoszące się do problemów funkcjonowania sfery społecznej w mieście Mszana Dolna. Na podstawie ujętych danych, możliwe było zidentyfikowanie trendów w występowaniu poszczególnych problemów społecznych.

Oznaczenie trendów:

- **trend rosnący** – wzrost wartości zmiennej w czasie
- **trend malejący** – spadek wartości zmiennej w czasie
- **trend boczny** – brak wyraźnego trendu malejącego lub rosnącego

Tabela 20. Problemy społeczne w mieście Mszana Dolna - trendy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Mszanie Dolnej

UBÓSTWO	2005	2007	2009	trend
Liczba osób objęta wsparciem	209	129	108	
Miejsce pośród pozostałych problemów	I	I	I	
BEZROBOCIE	2005	2007	2009	trend
Liczba osób objęta wsparciem	79	74	79	
Miejsce pośród pozostałych problemów	II	II	II	
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH	2005	2007	2009	trend
Liczba osób objęta wsparciem	66	57	60	
Miejsce pośród pozostałych problemów	III	III	IV	
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	2005	2007	2009	trend
Liczba osób objęta wsparciem	37	44	61	
Miejsce pośród pozostałych problemów	IV	IV	III	
ALKOHOLIZM	2005	2007	2009	trend
Liczba osób objęta wsparciem	37	25	19	
Miejsce pośród pozostałych problemów	IV	V	VI	
PRZEMOC W RODZINIE	2005	2007	2009	trend
Liczba osób objęta wsparciem	-	4	11	
Miejsce pośród pozostałych problemów	-	VI	VII	
DŁUGOTRWAŁA CHOROBA	2005	2007	2009	trend
Liczba osób objęta wsparciem	11	57	25	
Miejsce pośród pozostałych problemów	V	III	V	
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO OPUSZCZENIU ZAKŁADU KARNEGO	2005	2007	2009	trend
Liczba osób objęta wsparciem	1	1	-	
Miejsce pośród pozostałych problemów	VI	VII	-	
BEZDOMNOŚĆ	2005	2007	2009	trend
Liczba osób objęta wsparciem	1	-	-	
Miejsce pośród pozostałych problemów	VI	-	-	
SIEROCTWO	2005	2007	2009	Trend
Liczba osób objęta wsparciem	-	1	-	
Miejsce pośród pozostałych problemów	-	VII	-	

Tabela 21. Macierz SWOT

Źródło: opracowanie własne

x	CZYNNIKI WEWNĘTRZNE		x
CZYNNIKI POZYTYWNE	S	W	CZYNNIKI NEGATYWNE
	O	T	
	<p><u>silne strony</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ względnie zrównoważona struktura płci ✓ wzrost liczby ludności, ✓ młode społeczeństwo ✓ wzrost przyrostu naturalnego, liczby zawieranych małżeństw i urodzeń żywych, ✓ istniejąca infrastruktura społeczna miasta, ✓ potencjał kadrowy, ✓ świadomość istnienia problemów, ✓ rozwijający się wolontariat, ✓ realizacja programów i projektów pomocowych. 	<p><u>słabe strony</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ sytuacja materialna rodzin (ubóstwo, bezrobocie), ✓ niewystarczająca podaż miejsc pracy oraz niedopasowanie kompetencyjne mieszkańców (bezrobocie), ✓ zakłócenia w prawidłowym funkcjonowaniu jednostki, rodziny i socjalizacji dziecka (bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, w tym przestępczość nieletnich; przemoc w rodzinie; sieroctwo; uzależniania; bezdomność; trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego) - w efekcie wzrost liczby osób korzystających z pomocy MOPS, ✓ kłopoty zdrowotne mieszkańców (niepełnosprawność, długotrwała choroba), 	
	<p><u>szanse</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wzrost liczby organizacji pozarządowych działających w zakresie pomocy społecznej, ✓ tworzenie się ponadlokalnych koalicji w zakresie pomocy społecznej, ✓ rozwój infrastruktury odpowiadającej zmieniającym się potrzebom społecznym, ✓ możliwość pozyskania środków z funduszy Unii Europejskiej i/lub innych, ✓ korzystne regulacje prawne uwzględniające organizacje pozarządowe jako partnera administracji publicznej w zakresie realizacji zadań pomocy społecznej, ✓ tworzenie i realizacja programów w sferze społecznej przy współdziałaniu z NGO. 	<p><u>zagrożenia</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ postępujące zmiany modelu życia – rozbijanie więzi rodzinnych i społecznych, ✓ narastająca skala bezradności i bierności rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, ✓ migracja zdolnej młodzieży, ✓ częste zmiany przepisów, kolizje przepisów, ✓ niepewność co do wielkości środków finansowych przeznaczonych z budżetu państwa na pomoc społeczną, ✓ niekorzystne trendy w masowej kulturze pomijające problemy ludzi niezaradnych, ubogich, starych, niepełnosprawnych, chorych, ✓ obarczanie samorządów lokalnych kolejnymi zadaniami w nieproporcjonalnej wielkości w stosunku do wysokości przekazywanych środków finansowych, ✓ duża liczba problemów konkurujących z problemami społecznymi o wsparcie z budżetu centralnego, ✓ „moda” na zachowania przestępcze, ✓ brak środków finansowych na rozwój instytucji pomocy społecznej. 	
x	CZYNNIKI ZEWNĘTRZNE		x

2. Prognozowanie zjawisk społecznych

Prognozowanie zjawisk społecznych uważa się za wyzwania wysoce skomplikowane w związku z tym, iż są one (zjawiska) powiązane z szeregiem innych zjawisk. Z uwagi na fakt, że przedmiotem prognozowania będą zmieniające się potrzeby ludzkie, których zaspokajanie wpisuje się w misję MOPS, uznano jako słuszne do wykorzystania tzw. metody heurystyczne, bazujące na opinii ekspertów i ich doświadczeniu.

Proces prognozowania przebiegał w dwóch etapach:

I. Wykorzystano metodę delficką, w której prognozę uzyskuje się poprzez przeprowadzenie serii ankiet wśród ekspertów, przy założeniu, że: grupa ekspertów jest uniwersalna i powinna reprezentować niezależne poglądy. Etap ten przebiegał w następujących krokach: zdefiniowano problemy (na podstawie SWOT), wyselekcjonowano ekspertów docelowych, rozesłano formularz ankietowy i zebrano informację zwrotną oraz przeanalizowano odpowiedzi. W celu uzyskania prognozy zastosowano regułę największego prawdopodobieństwa (najczęściej pojawiająca się opinia).

II. Zespół opracowujący Strategię wraz z pracownikami MOPS (przy wykorzystaniu wiedzy i doświadczenia), z wykorzystaniem wyników etapu I, zastosował metodę burzy mózgów w celu udoskonalenia otrzymanych informacji i podjęcia decyzji grupowej w sprawie ostatecznych zapisów Strategii.

W efekcie tego dwu etapowego działania uzyskano wnioski, że na terenie miasta, w perspektywie lat 2013 - 2020 pogarszać się będzie sytuacja:

1. Osób mających problemy z dopasowaniem się do współczesnych realiów życia.
2. Osób borykających się z problemem bezrobocia.
3. Dzieci w rodzinach przejawiających bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych.

Dodatkowo uznano, że aby działać skutecznie – należy zapewnić możliwość realizacji zadań poprzez zapewnienie środków finansowych. Koniecznym obszarem jest również usprawnienie działań organizatorskich bowiem środki finansowe mogą być ograniczane a potrzeby będą rosły.

VI. Uwagi podsumowujące

Zespół opracowujący Strategię, na podstawie zebranych przez pracowników MOPS danych i przy ich konstruktywnym udziale, wypracował wizję przeciwstawienia się zjawisku społecznej szkody na terenie miasta Mszana Dolna. Wizja ta ma pomóc w realizacji aspiracji i marzeń tych najsłabszych z nas, którzy często borykają się z nawet najprostszymi problemami dnia codziennego. Podnosząc efektywność działań wpisanych w Strategię, pragniemy uczynić Mszanę Dolną atrakcyjnym i bezpiecznym socjalnie miejscem do życia, nauki, pracy i rozwoju.

Podjmując pracę nad niniejszym dokumentem zwróciliśmy uwagę na trzy główne problemy mieszkańców. Każdy z nich jest inny, dlatego uznaliśmy, że dla każdego z osobna należy wytyczyć indywidualny kierunek rozwiązania, zachowując jednocześnie efekt synergii w działaniu.

Wiele miejsca poświęciliśmy rodzinie, którą uważamy za najwyższe dobro i środowisko rozwoju – najcenniejsze z naszych kapitałów.

Strategia, to nie tylko wymóg ustawowy, to także wyraz profesjonalnego podejścia do realizowanych przez MOPS zadań. Zdajemy sobie sprawę, że skuteczność naszego działania nie byłaby tak wysoka bez zaangażowania tych wszystkich, którym nie jest obojętna ludzka szkoda. Dziękujemy zatem za wsparcie i wszystkie zgłoszone uwagi w trakcie opracowywania koncepcji niniejszego dokumentu.